

fund, de elste højere end deres eget Liv, og fordi det er deres Kompas, deres Ledestjerne, det, som efter min Mening er Kvintessensen i enhver Religion, at man trofast staar paa sin Plads og gør sin Pligt. Det vil ganske vist saa Betydning i Fremtiden, om Staten eller Samfundet skal bevare sin nuværende Skikkelse, hvordan Embedsstanden bliver i den Henseende.

Hvis man nu siger: Hvad kan det hjælpe, om man faar et Par Timer mere i Religion? det vil ikke ændre noget i de unges Stilling overfor Fritænkeri eller Religion, saa vil jeg svare dertil, at jeg ser ikke, der er nogensomhelst Grund til at tvivle om, at det vil kunne hjælpe ganske umaadelig paa alvorlige, ideelt anlagte unge Mennesker, om der kom Mænd med Kraft, Dygtighed, Energi og Varme til at tale Kristendommens og den gammeldags Sædeligheds Sag, om Taget altsaa kom til at faa sin gamle Plads i Skolen. Jeg veed ikke, hvad man skulde kunne anføre mod, at det skulde kunne hjælpe. Den anden Vej, man ellers skulde gaa, maatte vel være den, at man skulde forbyde Adjunker og Overlærere at komme med nogenomhelst Ytring, som kunde tydes i Retning af Fritænkeri. Jeg tror, at denne Vej er meget mere farlig og vilde meget mere føre til Landsstyranni og til at vække Unimositet og ikke blive overholdt end dette, at man siger: Vi give Eder til en vis Grad, indtil Sammenlighedens Grænser, frie Tøjler i Eders Sag, men saa forlange vi ogsaa paa den anden Side, at Religionen faar Lov til at komme til Orde, faar Lov til at føre sit Forsvar inden for Skolens Vægge. Men naturligvis, det er ogsaa en Betingelse, at man ikke bare kaster en Time hen til Religionen omtrent paa samme Maade, som man giver en Tribut til Høverstaterne, men at man foruden Timen tillige sørger for, at der kommer ordentlige Lærerkrafter, og at Læreren bliver saaledes stillet, at han kan ofre sig for denne Sag, og at Religionen i det hele taget bliver jævnsides stillet med andre Sag i Skolen. I saa Henseende skal jeg endnu kun føje et Par Bemærkninger til. I Forordningen af 2den Februar 1849 og Lov af 28de Marts 1855 er der jo givet de filologiske Kandidater fortrinlig Afgang til Overlærerembederne og Eneadgang til Rektoratene, og det er udtrykkelig motiveret med, at det skulde hjælpe til, at unge Mænd skulde ville ofre sig helt i Skolens Tjeneste. Man har altsaa ansporet dem til paa den Maade ikke blot at kaste sig over deres egentlige Sag, men tillige at tage andre Visag op for derved at kunne bane sig bedre Vej i Skolens Tjeneste, og denne Flerfi-

dighed, som de derved ere komne i Besiddelse af, har, saa vidt jeg veed, ogsaa været heldig for Skolens hele Udvikling. Men dette Løfte til de filologiske Kandidater synes imidlertid kun utilstrækkelig at være stet Fyldest, idet der saa vidt mig bekendt af ca. 40 fast ansatte filologiske Kandidater endnu kun er 12—13, der ere Overlærere, medens der allerede er 8 Overlærere af den matematik-naturvidenskabelige Side, skønt der kun er 20 fast ansatte, og det staar for mig som en afgjort Sag, at der paa en eller anden Maade maa gives Filologerne nogen Erstatning derfor eller træffes en Bestemmelse i den Anledning, hvorom jeg haaber, at det eventuelle Udvalg vil kunne enes med den højtærede Minister. Men er der ikke foruden denne rent personlige Side i Udviklingen tillige antydnet, at den matematiske Side breder sig noget vel vidt paa de saakaldte Landsvidenskabers Bekostning? Fra mit Standpunkt kan det jo ingenlunde være ligegyldigt. Jeg har den største Respekt for de eksakte Videnskaber, jeg vil ikke sige noget til Forklejnelse for de Mænd, der repræsenterer dem og ønske dem fremmede. Jeg kan godt være enig i det meste af, hvad Professor Kroman f. Eks. siger i sin Bog „Om Maal og Midler for den højere Undervisning“, men naar f. Eks. Professoren et Sted begrunder Matematikens Herredømme med, at de eksakte Videnskabers Mænd ere sjelden Fritænkere, Fritænkterne komme fra Landsvidenskabens Verden, saa vil jeg sige, at dette Argument kunde maaffe snarere vendes mod dette at give Matematikens Eneherredømmet eller Overherredømmet i Skolen, thi naar det faktisk er, som det ganske vist er, at de frie eller vel frie Mænd komme mest frem paa Landsvidenskabens Omraade og de dermed beslagtebe Regioner, saa er det dobbelt nødvendigt, at der paa dette Omraade ogsaa fremtræder andre Mænd, der kunne tage Kampen op ogsaa paa Skolens Omraade, at der er Mænd, der have Indsigt og Hjærte, saa at de kunne holde Skolen fri for uprøvede Hypoteker eller nedbrydende Retninger. Jeg er derfor ikke uden Betænkelse ved, at der stadig aabnes ny Afgang til Rektorembederne, jeg er ikke uden Betænkelse ved, at det nu skal fastslaaes i Loven, hvad der er kommet frem i den kongelige Anordning af 1883. Jeg vilde hellere, naar der endelig skal aabnes saa mange Veje, at Døren blev aabnet endnu lidt mere, f. Eks. at der ikke skulde stilles den Fordring til Teologerne, at de absolut skulle tage en ny Eksamen for at blive Rektorer. Jeg vil spørge, om ikke Rektor Paludan-Müller, der siden blev Professor, udfyldte sin Plads som